

พี่น้องเล่นด้วยกัน

โดย... คุณแม่ห้องพลับ (คุณแม่ลูกสาม)

เมื่อเริ่มเล่น Floortime มีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย ตั้งแต่ไม่มั่นใจตัวเอง, คิดว่าเล่นกับลูกไม่เป็น ไม่สนุก, ทำยังไงลูกก็ไม่สนใจสักที ฯลฯ

ตอนรู้จักและเริ่ม Floortime “น้องพลับ” อายุประมาณเกือบ 4 ขวบ ปัญหาของ “น้องพลับ” คือ ยังไม่พูด / สื่อสาร, เล่นคนเดียว, อารมณ์ฉุนเฉียวและแรง, ทำร้ายตัวเอง, ไม่สบตา, นอนยาก “พลับ” เป็นลูกคนที่ 3 มีพี่สาว 2 คน คนโต “ซันซัน” อายุ 8.5 ปี คนรอง “ซินนี่” อายุ 6.2 ปี และลูกชายคนเล็ก “น้องพลับ” (อายุของเด็กๆ ที่กล่าวถึงคือเมื่อเกือบ 2 ปีที่แล้ว)

เรารู้จัก Floortime จากที่ครูพบแนะนำหนังสือของพุทธิตาให้อ่าน (ตอนนั้นเป็นเล่ม 2 แล้ว) ตอนอ่านหนังสือทุกอย่างดูง่ายไปหมด ก็เรื่องธรรมดาทั้งนั้น.... ปัญหาเกิดเมื่อต้องไปเล่นกับลูกให้ครูพบดูทุกวันเสาร์ นั่นเป็นการลงมือทำจริงๆ ตอนอ่านหนังสือง่าย เพราะไม่ได้ทำ แต่พอมาทำเรื่องง่ายๆ เหล่านั้นกลายเป็นเรื่องยากทุกขั้นตอน (ตายตั้งแต่เข้าหาลูก และลูกไม่สนใจแล้ว) ตอนแรกใจร้อน เล่นกับลูกก็เล่นสมมุติเลย.....ข้ามขั้น.....ขั้นที่ 1 ยังไม่มา ขั้น 2 ยังไม่เห็น เราเล่นซะขั้น 5 ลูกไม่ตอบสนองนะลูกแล้ว โชคดีที่มีหนังสือและครูพบช่วยแก้ปัญหา และต้องกลับมาพิจารณาตัวเองว่าเราข้ามอะไรไป ต้องมาเริ่มทำขั้น 1-2 ให้แน่นๆ จากที่ผ่านมาพบว่าขั้นที่ยากที่สุดคือ ขั้น 1-2 แต่เมื่อผ่านไปได้ขั้นอื่นจะมีตามมา และเราจะทำงานง่ายขึ้น (อาจเป็นเพราะลูกก็เริ่มรู้สึกรักที่อยู่กับเรา และเราก็มีชั่วโมงบินมากขึ้นด้วย) เคล็ดลับเล็กๆ ขณะเล่นหรือทำอะไรก็ตามคือ “พากย์” ทั้งของเราและของลูก ไม่ต้องกลัวลูกจะไม่เข้าใจ มีอยู่ครั้งหนึ่ง ลูกลงไปนอนที่พื้นบ้านที่ปูกระเบื้อง นอนหงาย สักพักก็นอนคว่ำ เราสงสัยว่าเขาทำอะไร อยากรู้ก็เลยลงไปนอนใกล้ๆ ลูก ลูกทำท่าไหนเราก็ทำท่างั้น รู้สึกว่าเออ.....ก็สบายดีนะ พื้นกระเบื้องเย็นๆ เราก็เลยพากย์เลย

แม่ : (มองสบตาลูก) รู้แล้วละว่าพลับนอนบนพื้นทำไม พื้นมันเย็นๆ นอนแล้วรู้สึก

สบาย...สบาย เย็น...เย็น เนอะ

พลับ: (แต่มองเราอยู่)

แม่ : (เปลี่ยนทำเป็นนอนหงาย จับพุงตัวเอง) โอโห.....พุงเย็นเจี๊ยบเลย (ต้องทำหน้าทำตา

ด้วยนะ) แล้วพุงพลับเย็นปะ ??

พลับ: (ได้การ ไม่ตอบ แต่รับจับพุงตัวเอง แล้วก็จำ)

แล้วเราก็เปลี่ยนไปเรื่อย จับมันทุกที่ แขน ขา น้อง ก้น ฯลฯ ส่วนนี้ก็จะจดจำกับเราไป

แล้วร่วม 20 นาที มีต่ออีก

แม่ : อ้าว...พุงไม่เย็นแล้วทำไมล่ะ (แล้วทิ้งให้ลูกคิด) สักพักลูกก็เอาพุงไปเปะพื้นใหม่ และก็เปะพื้นกันไปอีกหลายอวัยวะ จดจ่อกันไปอีกราว 20 นาที

อีกตัวอย่าง

ลูกชอบใส่รองเท้ากลับข้าง ทั้งๆที่รู้ว่าใส่ให้ถูกต้องข้างไหน ใส่รองเท้าไป ก็ตาลอยไป เราก็เข้าไปเลย

แม่ : โห พลับใส่รองเท้า เหนอ

พลับ : - เงียบ - - มองมานิดหนึ่ง -

แม่ : หยิบรองเท้ามาใส่มั่ง แต่ใส่กลับข้างเหมือนลูก

พลับ : - เงียบ - - มองตลอดที่แม่ใส่รองเท้ากลับข้าง -

แม่ : อ้อ...ใส่รองเท้าแบบพลับก็รู้สึกแน่นดีเนอะ (แล้วก็ลุกขึ้นเดินไปมา 2-3 ก้าว นั่งลงที่เดิมแล้วเหยียดเท้าไปข้างหน้า)

พลับ : มองตามตลอด เหยียดขาตาม

แม่ : ใส่แบบนี้แน่นดี แต่มาผ้าชอบใส่แบบนี้มากกว่า (ว่าแล้วก็ถอดรองเท้าออกสลับข้างให้ลูก แล้วใส่ใหม่) นี่...ใส่แบบนี้สบายดีแล้วก็สวยด้วย (ทำหน้าที่ให้ดู โอเวอร์ และหมุนเท้าขึ้นชม)

พลับ : - เงียบ - - แต่ถอดรองเท้าสลับข้างใส่ให้ถูกต้อง แล้วทำท่าอวดแม่มั่ง

ตัวอย่างที่ยกให้ดูนี้ จะเห็นว่ายังไม่มีการพูดจากลูกเลย แต่มีการสื่อสารกันตลอด จดจ่ออยู่กับเราพยายามยื้อให้คงอยู่ในอารมณ์นั้นๆให้นานที่สุด ทุกๆอารมณ์ ไม่เว้นแม้แต่อารมณ์โกรธ เรื่องการทำงานกับอารมณ์ว่าไปก็แปลก ตามหลัก เราต้องการให้เด็กๆคงอารมณ์นั้นให้นานที่สุด แต่เท่าที่พบมา คนที่คงอยู่กับอารมณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอารมณ์ด้านลบได้ไม่นานกลับเป็น “ผู้ใหญ่” ต่างหาก

เรื่องของพี่ๆน้องๆ

ครอบครัวเราโชคดีที่พี่สาวทั้ง 2 คน รักน้องมาก ตอนแรกที่รู้ว่าน้องเป็น “ออทิสติก” เด็กๆไม่เข้าใจว่าคืออะไร แล้วจะมีผลอย่างไร และจะต้องมีอะไรที่เปลี่ยน เราค่อยๆอธิบายให้พี่ฟังว่า น้องเข้าใจที่เราพูดนะ ถ้าเราพูดซ้ำๆ ซดๆ และที่น้องขี้โมโห ก็เพราะน้องยังพูดไม่ได้ น้องเลยโมโห เวลาไม่รู้จะทำยังไงให้เราเข้าใจ เหมือนเราเวลาอยากได้อะไร ลองไม่พูดดูซิ กว่าจะใช้ท่าทางสื่อสารจนคนอื่นเข้าใจได้ อึดอัดน่าดู น้องก็เหมือนกัน แต่น้องจะดีขึ้นได้แน่ๆ ถ้าเราทุกคนช่วยกันโดยเฉพาะเด็กๆ งานนี้ยากและสำคัญมากต่อน้อง พวกหนูอยากช่วยน้องมัย (เท่านี้แหละเราก็ได้กำลังเพิ่มอีก 2 คน)

แรกๆจะให้พี่คนโต “เจ้เจ้ซัน” มาดูเวลาเราเล่นกับน้อง (หมายถึงเราเล่นกับน้องมาระยะหนึ่งแล้วจนน้องจดจำ และมีปฏิสัมพันธ์บ้างแล้ว) ตอนแรกก็เล่นเกมสเบบแมวจับหนู, กระจกขึ้นบก, ลิงชิงบอล เกมสเบบประเภทนี้เล่นได้หลายคนและมันส์มาก เด็กๆชอบ แต่ขณะเล่นต้องคอยสังเกตน้องด้วย เพราะระยะแรกๆการแสดงออกทางสีหน้า, แววตา, ท่าทาง ของน้องไม่ชัดเจน และอาจจะไม่เป็นไปในทางเดียวกัน เช่น ตกใจ หรือ กลัวกระจก (แทบตาย) แต่สีหน้าเรียบเป็นกระจก ไม่แสดงอารมณ์เลย แล้ววิ่งตลอด หรือน้ำยืมแต่เดินหนี เป็นไปได้ทั้งกลัว และ “ลั่น” เวลาน้องมีอะไรแบบนี้ ต้องคอยพากย์ให้พี่ๆรู้ด้วยว่า คอยสังเกตน้องยังไง และมีอาการอย่างนี้ต้องทำอะไร (วิธีบอกที่ดีที่สุดคือ ทำให้ดู) สอนพี่ๆให้สังเกตน้องว่า น้องไม่ค่อยชอบเวลาใครเข้าไปหาน้องเร็วๆ เหมือนเวลาที่เรทำอะไรเพลินๆแล้วมีคนมาทักเรา หรือส่งเสียงแบบไม่รู้ตัวเรา อาจจะสะดุ้ง หรือตกใจ น้องก็คล้ายๆกัน (เวลาเราอธิบาย พี่ๆก็ยกตัวอย่างที่เขาเคยมีประสบการณ์)

หลังจากผ่านพ้นช่วงเริ่มต้น เราก็เริ่มพัฒนาเกมสเบบที่มีกติกามากขึ้น เช่น โยนบอลลงตะกร้าให้ถูกสี แล้วให้มีการผลัดกัน มีตาฉัน - ตาเชอ บางครั้งก็ให้พี่ๆ กำหนดกติกา ให้มีส่วนร่วมในการสร้างเกมสเบบ ตอนนี้แหละเริ่มมันส์ เพราะเด็กๆเริ่มทะเลาะกัน ไม่ใช่ร้องไม่ทะเลาะด้วยนะ น้องนะตัวแสบเลย ตั้งแต่ไม่เคารพกติกา, ไม่ยอมตาเชอ จะให้มีแต่ตาฉัน, ไม่สำเร็จก็โมโห ฯลฯ

ช่วงนี้้องเริ่มมีภาษา มาเป็น “คำๆ” แล้ว ก็จะใช้ภาษาเท่าที่มี เช่น ไม่, เอามา, และใช้เสียงกรีดดังๆ มากเข้าก็จิกผมตัวเอง, โขกหัวกับพื้น (เรามีกฎเหล็กสำหรับการเล่น และบอกให้เข้าใจทั้ง 3 พี่น้อง คือ 1.ไม่ทำร้ายคนอื่น 2.ไม่ทำร้ายตัวเอง 3.ไม่ทำลายข้าวของ ทุกคนใช้กติกาเหมือนกันหมด) ในตอนแรกๆอารมณ์ของน้องจะขึ้นเร็วมาก จากเริ่มไม่พอใจจนถึงทำร้ายตัวเอง อาจใช้เวลาไม่กี่วินาที ทุกครั้งที่เป็นอย่างนี้เราต้องเข้าไปหยุดทันที จิกผมก็จับมือให้หยุด โขกหัวก็จับให้หยุด แล้วที่สำคัญมากคือ สีหน้า, น้ำเสียงของเราที่หยุดน้องนั้น ต้องชัดเจนจริงจัง แต่ไม่ใช่การตวาด, ขมขู่ หรือตี (ตอนใช้วิธีนี้แรกๆ ทำให้ครูพบดูแล้วบอกว่า คุณแม่ใช้เสียงสูงเกินไป... ก็จริงทำแล้วไม่เห็นได้ผลเลย จนครูพบต้องทำให้ดู) การเล่นกับเด็กไม่ว่าจะพิเศษ หรือ ปกติ กติกา 3 ข้อนี้ใช้ได้ และได้ผลดีมากด้วย ครูพบพูดเสมอว่า “เล่นก็เล่น วินัยก็คือวินัย” เราไม่อยากจะเด็กที่ถูกตามใจจนเสียนิสัยจริงมัย ลองใช้วิธีนี้ไม่กี่ครั้ง เด็กจะเรียนรู้ได้เองว่า แบบนี้ “ไม่ได้” แล้วก็เลิกทำไปเอง

เวลาลูกทะเลาะกัน ส่วนใหญ่จะเป็นลูกสาวคนรอง “เจ้เจ้ชิน” กับ “น้องพลับ” คู่นี้แสบทั้งคู่ แต่ละคนมีอาณาเขตของตนเอง และรู้สิทธิของตนเองมาก มัก จนเลยไปถึงคนอื่น เราต้องเป็นกรรมการห้ามมวยเวลามีปัญหา จะแบ่งลูกออกเป็น 2 แบบ (อันนี้เป็นความคิดส่วนตัว มิได้มีวิชาการ หรือข้อมูลของท่านใดประกอบเลย หากเป็นความคิดที่ผิด หรือไปทำให้หลักวิชาการใดๆเสียหายก็ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย)

แบบที่ 1 : แบบกรุ่นๆ คือ เป็นแบบอารมณ์ยังไม่ถึงขีดสุดแต่อีกไม่นานหรือขณะ

แบบที่ 2 : แบบลุกเป็นไฟ คือ เป็นแบบเลยขีดความอดทนไปแล้ว และกำลังควบคุมไม่ได้

การทะเลาะกันส่วนใหญ่ ถ้าเราเข้าไปห้ามเร็ว จะมีคนหนึ่ง (ส่วนใหญ่เป็นเจ้เจ้ชิน) จะยังอยู่ที่แบบที่ 1 แล้วน้องก็ไปที่แบบที่ 2 เรียบร้อยแล้ว

เวลาแยกไม่ว่าใครอยู่ที่แบบไหน จะเลือกปรับอารมณ์ของคนที่มีอารมณ์ขึ้นสูงกว่า (แบบ 2) ก่อนปลอบกันให้อารมณ์ลงมาจาก 10 ให้เหลือ 9..8..7.... จนพูดคุยกันรู้เรื่อง ก็เรียกคู่อริมาเคลียร์ ตอนนี้ใช้เวลานาน แต่พอดีกันเด็กก็คือเด็ก เรายังไม่ทันหายเหนื่อยเลย เด็กๆก็เข้าไปเล่นกันแบบหัวชนกันแล้ว

การที่เราต้องเอาใจใส่และทำความเข้าใจกับเทคนิค Floortime ก็ทำให้เกิดปัญหาเหมือนกัน คือ เรามัวแต่ยุ่งอยู่กับ

น้องๆจนละเลยให้ความสำคัญกับพี่คนโต ด้วยความที่คิดว่าเป็นพี่คนโต ต้องเข้มแข็ง และเขาไม่มีปัญหาอะไร และ “เจ้เจ้ชินชั้น” โดยพื้นฐานเป็นเด็กไม่ค่อยแสดงความรู้สึก ขี้อาย และไม่ค่อยมั่นใจดังนั้นเวลาทำอะไรก็ไม่ค่อยมาเล่า ถ้าไม่สังเกตก็ไม่เห็นอะไร ปัญหาของลูกคือ ลูกไม่ชอบคุณครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียน เพราะคุณครูคนนั้นดูมาก แต่นั่นยังไม่ใช่ที่สุด ที่แยกว่านั่นคือเวลาที่ครูดุลูก จะดูแบบให้ได้อายเพื่อนทั้งชั้น ลูกก็เริ่มไม่ชอบ และเริ่มต่อต้าน โดยการไม่ยอมทำงานที่ครูสั่ง เช่น ครูสั่งงานวันนี้ ให้ส่งอาทิตย์หน้า ลูกจะทำงานวันสุดท้ายก่อนส่ง ซึ่งปกติลูกเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบสูง ไม่ค้างงานไว้แบบนี้ เราเห็นความผิดปกตินี้ ได้ถามลูก ลูกก็บอกไม่ชอบวิชานี้ เราก็สรุปไปเองว่าก็วิชาอังกฤษ เด็กก่อนประเทศก็ไม่ชอบทั้งนั้นแหละ จนหลังๆลูกบ่นว่าไม่อยากไปโรงเรียน ลูกส่งสัญญาณมาแล้ว แต่เราก็คิดว่าลูกโตแล้ว ลูกต้องเข้มแข็ง ไม่ได้ช่วยลูก จนเย็นวันนั้นไปปรับลูกตามปกติ เห็นลูกเดินมาดูหม่นหมองที่สุดเท่าที่เห็นลูกมา จึงถามลูกผลที่ได้คือ ลูกร้องไห้ ปล่อยโฮ เหมือนเด็กเล็กๆ ร้องแบบพูดไม่ได้เลย ร้องจนเหมือนจะหายใจไม่ทัน เท่านั้นแหละเราถึงมาสำนึกตัวเองได้ว่า เราชะเปล่าที่ชี้責ลาดไม่กล้าที่จะรับรู้ปัญหาของลูก เพราะคิดว่าที่เจออยู่นี้ก็มากพอแล้ว เราไม่ช่วยลูกแต่กลับปล่อยลูกออกไปผจญกับปัญหา ไปปลุขวากทั้งที่ยังไม่ได้ผูกเชือกกรองเท้า วันนั้นใช้ Floortime ทำงานอารมณ์กับลูกอย่างรู้คุณค่าที่สุด

บอกลูกว่านี่จะไม่ใช่ปัญหาของลูกคนเดียวอีกต่อไปมันจะเป็นปัญหาของมาม่าด้วย และสัญญาว่าจะไม่ให้มันเกิดขึ้นอีก หลังจากปλοบโยนกันเสร็จ จึงไปสอบถามเรื่องราว ปรากฏว่าเป็นเรื่องเดิมๆ แต่มันคงสะสมมาเรื่อยๆจนถึงจุดที่รับไม่ไหว มันก็ระเบิดออกมา เย็นนั้นตัดสินใจพาลูกกลับบ้าน ยังไม่เข้าไปคุยกับครูสอนอังกฤษ เพราะภาพที่ลูกร้องไห้ขนาดนั้นยังติดตา และคงไม่อาจยอมให้ครูยืนอยู่ต่อหน้าโดยสวัสดิภาพได้

รุ่งขึ้นจึงค่อยไปโรงเรียนกับป้าไปช่วยลูกแก้ปมปัญหา และทุกอย่างคลี่คลายด้วยดี ไปเล่าเรื่องปรึกษาครูพบ คำหนึ่งของครูพบยังอยู่ในหัวจนทุกวันนี้ “คุณแม่ไม่ได้มีลูกคนเดียวนะ คุณแม่จะรักษาคณหนึ่งไว้แล้วเสียอีกคนไปเธอ” ครูพบพูดถูก

และตั้งแต่นั้นมาก็กลับมามีลูก 3 คนเหมือนเดิม เวลาคนไหนมีโอกาสพิเศษเช่น มีงานแสดง , ได้รับรางวัล หรือโรงเรียนเล็กเร็วกว่าปกติ ลูกจะโทรมาบอกแล้วบอกว่า “ถ้ามาม่าไม่ว่างก็ไม่ใช่ไรนะ เดี่ยวหนูนั่งอ่านหนังสือรอได้” เราจะรีบตอบทันที “ดีสิ วันนี้รับหนูก่อน แล้วเราไปรับน้องพร้อมกันนะ เดี่ยววันนี้เลี้ยงไอติม” ไม่มีอะไรดีไปกว่า ทำให้ลูกรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญ เดี่ยวนี้ลูกสาวตัวสูงเกือบเท่าแม่แล้ว เวลาไปห้างก็กอดคอกัน บอกว่า “วันนี้เราเป็นเพื่อนกัน ดูซิพวกหนูเกือบเท่ามาม่าแล้ว” ทุกวันนี้ลูกสาวTOPวิชาภาษาอังกฤษ และไม่เคยแม้แต่ไปโรงเรียนสาย ตอนเย็นก็มีลูกช่วยหุงข้าว เป็นลูกมือทำกับข้าวด้วย

การแบ่งเวลา

นี่เป็นอีกอุปสรรคสำคัญ บางครอบครัวต้องบอกว่า “อุปสรรคสำคัญมาก” บางครอบครัวจำเป็นต้องทำงานทั้งพ่อและแม่ หลายครอบครัวที่ลูกต้องเสียโอกาสในการพัฒนาไปกับเหตุผลนี้

อย่างตัวดิฉันเองไม่ยอมทำงานหาเงินตลอดชีวิต เพื่อจับคนมาตามประจบลูก แถมยังต้องอยู่กับความไม่มั่นใจไปจนกว่าจะหมดลมว่า “ลูกจะอยู่โดยไม่มีแม่ได้ไหม” วันนี้จึงขอทำงานที่สำคัญมาก และรับเงินเดือนจากสามีแทน.....ฮ่า...ฮ่า... ครอบครัวเรารักอิสระ และรักสันโดษมากๆ จึงไม่ชอบที่จะมีคนอื่นมาอยู่ในบ้านนี้เป็นสาเหตุที่ไม่จ้างพี่เลี้ยง และแजू ทำทุกอย่างเองทั้งหมด งานบ้าน + เลี้ยงลูก ไม่ได้สบายอย่างที่หลายคนคิด ถ้าบริหารไม่ดีล่ะก็หมดกัน อย่างหนึ่ง ที่ช่วยได้มากคือ การบริหารเวลา (Planning ของชอบอยู่แล้ว) ดิฉันจัดงานเป็นหมวดหมู่แบ่งงานตามความถี่ - ห่าง ของระยะเวลาที่ต้องทำ , จัดลำดับของงานตามความสำคัญและช่วงเวลา ดิฉันจึงมี Plan ของงานที่ต้องทำทุกวัน , ทำวันเว้นวัน , ทำทุกเดือน และทุก 2-3 เดือน

ดิฉันจึงเป็นทั้ง แม่บ้าน แม่ครัว นักโภชนาการ นักบัญชี แจ้ว คนทำสวน ครู คนขับรถ นักบำบัด เพื่อนลูก รวมทั้งเป็นช่างด้วยหากจำเป็น งานเริ่ม 5.00 น. ของทุกวัน และเข้านอนเมื่อไหร่ก็จบวันเมื่อนั้น เดี่ยวนี้การทำงานกับอารมณ์ของลูกมันอยู่ในชีวิตประจำวันไปหมดแล้ว พี่ๆน้องๆก็เล่นกัน ไม่แตกต่างจากเด็กปกติ ลูกชายก็เก่งขึ้นทุกวันๆ ถามคุณครูว่า ครูต้องดูแลน้องพลับเป็นพิเศษจากเด็กคนอื่นหรือไม่?? คำตอบคือไม่ต้องเลยล่ะ น้องเขาเก่งนะค่ะ ดูแลช่วยเหลือตัวเองได้ดี รู้จักสังเกตเพื่อนๆว่าเพื่อนทำอะไร จะทำมั่ง ชอบช่วยงานคุณครูด้วยค่ะ

และคำถามที่ซึ้งใจอยู่นาน เพราะกลัวคำตอบ

แม่ : ในความเห็นของคุณครู น้องพลับดูแตกต่างจากเด็กคนอื่นไหมค่ะ ?

ครู : มีเพียงเรื่องของการพูดเท่านั้นแหละค่ะ ที่ช้ากว่าเพื่อนหน่อย นอกนั้นเหมือนเด็กปกติทุกอย่าง ดีกว่าเด็กของคุณครูบางคนด้วยซ้ำนะค่ะ

แล้วหัวใจก็พองโต แต่ยังไม่จบแค่นี้ นี่เป็นเพียงเครื่องหมายบอกว่า มาดูทางแล้ว....

